

«ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΚΑΙ Η ΙΕΡΩΣΥΝΗ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ»

Εισήγηση Μητροπολίτου Χαλκίδος κ. Χρυσοστόμου
στό Ζ' Πανελλήνιο Λειτουργικό Συμπόσιο Στελεχῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων
μέ θέμα: «ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΙΕΡΩΣΥΝΗΣ»

Ἰ. Προσκύνημα Ὁσίου Ἰωάννου Ρώσσου

Πέμπτη 22 Σεπτεμβρίου 2005

Σεβασμιώτατε Ἄγιε Πρόεδρε,
Ἀγαπητοί Σύεδροι,

Ἡ παροῦσα εἰσήγηση ἔχει ὡς κέντρο τῆς τῆ γυναῖκα καί τό δυνατό ἤ ὄχι τῆς εἰσόδου τῆς στήν Ἱερωσύνη, συμφώνως πάντοτε πρός τήν Ἱερά Παράδοση καί διδασκαλία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας.

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι διαρκῶς τίθενται σχετικά ἐρωτήματα σέ οἰκουμενικές συζητήσεις, ἀλλά καί ἐντός τῆς ὀρθοδόξου κοινωνίας, δεδομένης μάλιστα καί τῆς ὑπό τῶν γυναικῶν κατακτήσεως πολλῶν καί διακεκριμένων καί ἐπιζήλων ρόλων στόν κοινωνικό στίβο.

Ἀκούγονται ἀπόψεις ὅτι ἡ χειροτονία τῶν γυναικῶν εἶναι ἓνα «δικαίωμα» ἐρειδόμενο ἐπί τῆς ἀρχῆς τῆς ἰσότητος τῶν δύο φύλων, τό ὅποῖον ἐπί αἰῶνες καταστρατηγήθηκε καί ὅτι ἐφθασε καιρός μαζί μέ ἄλλα νά πραγματοποιηθῆ.

Πρέπει ἐπί τέλους τό ἀπόρθητο αὐτό τεῖχος νά καταπέση καί ὅπως ἄλλα ἐπαγγέλματα θεωρούμενα μέχρι πρό τινος ὡς «ἀνδρικά» ἔγιναν καί «γυναικεῖα», νά γίνῃ καί τό τῆς Ἱερωσύνης ἐπάγγελμα, ἐφ' ὅσον μάλιστα ἡ γυναῖκα στήν ἐποχή μας χειραφετημένη ἀπέδειξε ὅτι ἔχει νά παρουσιάσῃ πολλά προσόντα καί ἐπιτυχίες.

Εἶναι βεβαίως ἐμφανές - ἐμφανέστατο, ὅτι οἱ τά τοιαῦτα ἰσχυριζόμενοι, ὅσο καλοπροαίετοι κι ἄν εἶναι, ἀποδεικνύονται ἄγευστοι τῆς Ὁρθοδόξου παραδόσεως καί Ἐκκλησιολογίας. Καί θεωροῦν τήν Ἐκκλησία καί τήν Ἱερωσύνη τῆς ὄχι ὡς Μυστήρια, ἀλλά τήν μέν πρώτη ὡς ἀνθρώπινο ὄργανισμό, τήν δέ δεύτερη ὡς βιοποριστικό ἐπάγγελμα.

Ὡστόσο, γιά νά εἶμαστε δίκαιοι, πρέπει μέ εἰλικρίνεια νά ὁμολογήσουμε ὅτι, καίτοι ἡ γυναῖκα μέ τόν πλούσιο συναισθηματικό τῆς κόσμου προσφέρεται καί προσφέρει στήν Ἐκκλησία, δέν ἀπολαμβάνει πάντοτε τήν πρέπουσα τιμή, ἀλλ' ἐνίοτε καθίσταται μονάς ἐκμεταλλεύσεως ἐκ μέρους τῶν ὑπευθύνων ἀνθρώπων τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὅποιοι ἀποδεικνύονται ἀπρόθυμοι καί ἀνίκανοι νά ἀποδεχθοῦν ὄχι μόνον τήν προσφορά, ἀλλά καί τόν προσφέροντα καί ἐν προκειμένῳ τήν προσφέρουσα.

Καί ἀκόμα κάτι. Ἦμπορεῖ ἡ Ὁρθόδοξη Παράδοση δικαιολογημένως νά ἀρνεῖται τήν εἴσοδο τῆς γυναικός στήν Ἱερωσύνη, ἀλλ' ὡστόσο καθόλου δέν συμφωνεῖ καί μέ τήν περιφρόνηση ἢ τήν ὤθησή τῆς στό περιθώριο τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ βίου. Ἀντιθέτως μάλιστα ὑποδεικνύει τήν ἀξιοποίησή τῆς.

Μέ βάση τά ἀνωτέρω, λίαν περιληπτικῶς ἐκτεθέντα, θεώρησα σκόπιμο στήν παροῦσα εἰσήγηση, γιά τήν ἀνάθεση τῆς ὁποίας θεορμῶς εὐχαριστῶ, νά ἀναφέρω τινά

1. περί τῆς Ἐκκλησίας ὡς Σώματος Χριστοῦ.
2. περί τῆς θέσεως τῆς γυναικός στήν Ἐκκλησία.
3. περί τῆς δυνατοῦτος ἢ μή τῆς χειροτονίας τῶν γυναικῶν στήν Ἱερωσύνη τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, καί
4. περί τῆς χειροτονίας διακονισσῶν καί τῆς εὐρυτέρας ἀξιοποιήσεως τῶν γυναικῶν στόν Ἐκκλησιαστικό Ὄργανισμό.

A. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΩΣ ΣΩΜΑΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ἡ Ἐκκλησία ἀποτελεῖ τό μέγα μυστήριον τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας καί ὡς κέντρο τῆς ἔχει τήν ἐνανθρώπηση τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ. Διά τῆς Ἐκκλησίας τελειοουργεῖται πάντοτε «δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καί διά τήν ἡμετέραν σωτηρίαν»¹ τό «μέγα μυστήριον τῆς εὐσεβείας»² καί φανερῶνεται ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ στόν κόσμον.

Ἡ πραγμάτωση τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐγκαινιάζεται στήν Ἐκκλησία καί διά τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἱστορικοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, στό ὅποιο συσσωματοῦνται ὡς μέλη πάντες οἱ πιστοί καί ἀπαρτίζουν τό λαό τοῦ Θεοῦ. Παραστατικώτατα ὁ θεῖος Απόστολος περιγράφει τήν ἀγία Ἐκκλησία ὡς σῶμα Χριστοῦ.³ Παραβάλλεται, τοιουτοτρόπως, ὁ θεανθρώπινος ἐκκλησιαστικός ὀργανισμός μέ ἐκεῖνον τοῦ σώματος.

Γράφει: «ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐστε σῶμα Χριστοῦ καί μέλη ἐκ μέρους». Καί «καθάπερ (γάρ) τό σῶμα ἐν ἐστὶ καί μέλη ἔχει πολλά, πάντα δέ τά μέλη τοῦ σώματος τοῦ ἑνός, πολλά ὄντα, ἐν ἐστὶ σῶμα, οὕτω καί ὁ Χριστός· καί γάρ ἐν ἐνὶ Πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν σῶμα ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἕλληνες, εἴτε δοῦλοι εἴτε ἐλεύθεροι, καί πάντες εἰς ἓν Πνεῦμα ἐποτίσθημεν· καί γάρ τό σῶμα οὐκ ἔστιν ἐν μέλος, ἀλλά πολλά. Ἐάν εἴπη ὁ πούς ὅτι οὐκ εἰμί χεῖρ, οὐκ εἰμί ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρά τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος; καί ἐάν εἴπη τό οὖς, ὅτι οὐκ εἰμί ὀφθαλμός, οὐκ εἰμί ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρά τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος; εἰ ὅλον τό σῶμα ὀφθαλμός, ποῦ ἡ ἀκοή; εἰ ὅλον ἀκοή, ποῦ ἡ ὀσφρησις; νυνὶ δέ ὁ Θεός ἔθετο τά μέλη ἐν ἕκαστον αὐτῶν ἐν τῷ σώματι καθὼς ἠθέλησεν. εἰ δέ ἦν τά πάντα ἐν μέλος, ποῦ τό σῶμα; νῦν δέ πολλά μὲν μέλη, ἐν δέ σῶμα. οὐ δύναται δέ ὀφθαλμός εἰπεῖν τῇ χειρὶ· χρεῖαν σου οὐκ ἔχω· ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσί· χρεῖαν ὑμῶν οὐκ ἔχω. ἀλλά πολλῶ μᾶλλον τά δοκοῦντα μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν ἀναγκαῖα ἐστὶ, ἵνα μή ἡ σχίσμα ἐν τῷ σώματι, ἀλλά τό αὐτό ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσι τά μέλη καί εἴτε πάσχει ἐν μέλος, συμπάσχει πάντα τά μέλη, εἴτε δοξάζεται ἐν μέλος, συγχαίρει πάντα τά μέλη».⁴

¹ Ἀρθρον γ' τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως.

² Α' Τιμ. γ', 16

³ Α' Κορ. ιβ', 27

⁴ Α' Κορ. ιβ' 12-26

Σαφῶς συνάγεται, λοιπόν, ὅτι ὁ κάθε πιστός, ἄνδρας ἢ γυναίκα, ἔχει τή θέση του καί τή λειτουργία του ἐντός τοῦ σώματος καί πρέπει, ὡς ἠλεημένος παρὰ Κυρίου, μέ εὐγνωμοσύνη νά ἀποδέχεται αὐτήν καί νά ἀγρυπνῇ, ὥστε νά παραμένῃ, μέ ἀγάπη καί ὑπακοή, συνδεδεμένος μέ τή θεία κεφαλή, καί παράλληλα νά ἀλληλοπεριχωρεῖται καί μέ τούς ἀδελφούς του, οἱ ὅποιοι, διά «τοῦ λουτροῦ τῆς παλιγγενεσίας»⁵ ἀποτελοῦν διαφορετικά μέν, ἰσότημα δέ καί ἀναντικατάστατα μέλη τοῦ ἰδίου μυστικοῦ σώματος.

Ὁ καθένας εἶναι μέρος, τό ὅποιο ἀνήκει στό ὅλον καί συντελεῖ εἰς τό ὅλον.

Ὅτι ἀκόμη πρέπει νά τιμᾷ τό σῶμα, νά εἶναι εὐχαριστημένος μέ ὅσα τοῦ ἐδωρήθησαν ὑπό τῆς θείας χάριτος, νά ἀγωνίζεται γιά τήν ἀξιοποίησή τους, νά μήν ἐπιθυμῇ τά τοῦ ἐτέρου, μετά τοῦ ὁποῦ μάλιστα ὀφείλει, κατά τό πρότυπο τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, νά συγχαίρῃ ἢ νά συμπάσχη.

Ἐάν, ἀντιθέτως, κάποιος κατέχεται ὑπό πικροῦ ζήλου καί φθόνου καί ἐριθείας, ἀρνεῖται νά λειτουργήσῃ ὡς μέλος τοῦ σώματος, ἐπιβουλεύεται ἢ ὑποτιμᾷ τά ἄλλα μέλη, τότε θέτει τόν ἑαυτό του στό μέγα κίνδυνο τῆς κατ' ἐξοχήν ἁμαρτίας, δηλαδή τοῦ χωρισμοῦ ἐκ τοῦ σώματος καί τῆς ἀφανείας, τήν ὁποία προσπορίζει ἡ βλασφημία κατά τοῦ τά πάντα χορηγοῦντος καί εἰς ἐνότητα τούς πάντας καλοῦντος ἁγίου Πνεύματος. Διότι «πάντα ταῦτα ἐνεργεῖ τό ἐν καί τό αὐτό πνεῦμα, διαίρουν ἰδίᾳ ἐκάστῳ καθὼς βούλεται».⁶

«Πάντα χορηγεῖ τό πνεῦμα τό ἅγιον...»⁷ καί κατά τέτοιο τρόπο, ὥστε διά τοῦ πλήθους καί τῆς ποικιλίας τῶν θείων δωρημάτων νά μήν καταλύεται ἡ ἰσοτιμία τῶν μελῶν, ἀλλά νά καλλιεργεῖται τό μεῖζον χάρισμα τῆς ἀγάπης καί νά προάγεται ἡ πολυπόθητη ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία εἶναι μυστηριακή καί ὀργανική καί ὄχι μία ἐξωτερική καί προσωρινή συγκόλληση αὐτόνομων μονάδων.

«Ὁ Θεός ἔθετο ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις, εἶτα χαρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν. μή πάντες ἀπόστολοι; μή πάντες προφῆται; μή πάντες διδάσκαλοι;μή πάντες γλώσσαις λαλοῦσι; μή πάντες διερμηνεύουσι; ζηλοῦτε δέ τά χαρίσματα τά κρείττονα καί ἔτι καθ' ὑπερβολήν ὁδόν ὑμῖν δείκνυμι».⁸ Καί στό χωρίο τοῦτο ἀποκαλύπτεται καί πάλι ἡ ἰσοτιμία ὅλων τῶν μελῶν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Σώματος. Καί τῶν λαϊκῶν καί τῶν κληρικῶν.

Ἡ διάκριση ἄλλωστε μεταξύ ποιμένων καί ποιμενομένων εἶναι γιά μᾶς τούς ἀνθρώπους, διότι, ὅπως λέγει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ἐνώπιον τοῦ Χριστοῦ εἴμεθα πάντες ποιμενόμενοι. «Οὐδέ γάρ ἐγώ ὁ ἀπόστολος σοῦ τι πλέον ἔχω κατά τοῦτο, φησί· καί γάρ σύ σῶμα εἶ καθάπερ ἐγώ, καί ἐγώ καθάπερ σύ καί τήν αὐτήν ἅπαντες ἔχομεν κεφαλὴν, καί τάς αὐτάς ἐλύσαμεν ὠδῖνας· διό καί τό αὐτό σῶμα ἐσμεν...»⁹ Καί τούς κληρικούς, λοιπόν, ὁ Θεός ἔθεσε ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ.

⁵ Ἀκολουθία τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος

⁶ Α' Κορ. ιβ' 4-12.

⁷ Ἐσπέριον τροπᾶριον Κυριακῆς τῆς Πεντηκοστῆς.

⁸ Α' Κορ. ιβ' 28-31.

⁹ Ἰ. Χρυσόστ. Εἰς Α' Κορ. ὁμιλ. 30,1 61, 259 ἔξ.

Ὅλοι ἐμεῖς, καί οἱ Ἐπίσκοποι ἀκόμη, οὐδέν θά εἴμεθα καί οὐδέν εἴμεθα ἄνευ καί ἐκτός τῆς Ἐκκλησίας. Τῆς ὀφείλομε τά πάντα. Ἐκείνη μᾶς ὀφείλει οὐδέν. Κατά συνέπεια δέν εἶναι ὑποδεέστεροι ἡμῶν οἱ λαϊκοὶ ἀδελφοί, ἀφοῦ τό μέγα καί ἀγιώτατο τοῦτο προνόμιο τῆς Ἱερωσύνης, οὐδεὶς ἐξ' ἡμῶν τῶν Κληρικῶν κατέχει δικαιοματικῶς καί ἀξιωματικῶς, ἀλλά μᾶς ἐδόθη ὡς δῶρον καί χάρις παρὰ τοῦ συγκαταβαίνοντος καί ἐλεοῦντος Κυρίου τῆς Ἐκκλησίας πρὸς ὑπηρεσίαν Της.

Διά τοῦ μυστηρίου ἄλλωστε τοῦ βαπτίσματος μετέχει ὁ κάθε πιστός τοῦ τριπλοῦ ἀξιώματος τοῦ Κυρίου. «Οὕτω καί σύ γίνῃ βασιλεύς καί ἱερεὺς καί προφήτης ἐν τῷ λουτρῷ»¹⁰ τονίζει ὁ Ἱερός Χρυσόστομος, ὁ ὁποῖος μάλιστα ἀποκαλεῖ τοὺς πιστοὺς «πλήρωμα Ἱερατικόν»¹¹.

Ὡστόσο ὁ ἱερός Πατήρ μετὰ σφοδρότητος ἀπορρίπτει τὴ γνώμη, κατὰ τὴν ὁποία ἢ διά τοῦ βαπτίσματος καθιερωθεῖσα γενικὴ Ἱερωσύνη τῶν πιστῶν εἶναι ἢ αὐτὴ πρὸς τὴν εἰδικὴ Ἱερωσύνη, δίδουσα στοὺς πιστοὺς δικαιώματα τά ὁποῖα ἀποκλειστικῶς ἀνήκουν στήν ἀρμοδιότητα τῆς Ἱεραρχίας¹². Σκοπὸς του εἶναι νά τονισθῇ ἡ ἐνότητα καί τό πνεῦμα τῆς ἀγάπης καί τῆς διακονίας, τό ὁποῖο πρέπει νά διακατέχη ὅλο τό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας.

Σ' αὐτό τό εὐλογημένο σῶμα, τοῦ ὁποῖου Σωτήρ εἶναι ὁ Χριστός,¹³ ἀνήκει ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος αἰσθάνεται συνδεδεμένος μετὰ τῶν ὑπολοίπων μελῶν. Διότι, ὅπως λέγει πάλι ὁ Χρυσορρήμων Πατήρ «εἰ δέ μηδέν κοινόν ἔχεις πρὸς τό μέλος σου, οὐδέ πρὸς τόν ἀδελφόν σου ἔχεις τι κοινόν, οὐδέ κεφαλὴν ἔχεις τόν Χριστόν».¹⁴

Σ' αὐτὴν τὴν κοινωνία τῆς ἀγάπης καταλύονται καί ἐξουδετερώνονται οἱ φυλετικές καί κοινωνικές διακρίσεις καί τά ἀνταγωνιστικά πάθη. «Ὁ γάρ γέρων καί ὁ νέος, ὁ πένης καί πλούσιος, ὁ παῖς καί ὁ ἔφηβος, ἡ γυνή καί ὁ ἀνὴρ καί πᾶσα ψυχὴ ἐν τι, γίνεται» διά τοῦ ἁγίου Πνεύματος, τό ὁποῖο ἐδόθη στήν Ἐκκλησία «ἵνα τοὺς γένει καί τρόποις διαφόροις διεστηκότας ἐνώσῃ».¹⁵ Καί τοῦτο τὴ στιγμή κατὰ τὴν ὁποία σέ Ανατολή καί Δύση, Βορρᾶ καί Νότο, ἐκτυλίσσεται τό δράμα τοῦ σύγχρονου κόσμου· βία καί ἀντιβία, ἐκμετάλλευση καί ἀντεκμετάλλευση, καταπίεση καί ἀντίδραση.

Ἐκεῖ, ὅπου αὐτὴ ἡ ἐκκλησιολογικὴ συνείδηση δέν ὑφίσταται ἢ ὅπου ὑφισταμένη ἔχει ἀλλοιωθῆ, δημιουργοῦνται σοβαρὰ προβλήματα.

Β. Η ΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΕΝ ΤΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ .

Ἡ ὀρθόδοξη Ἐκκλησία, καθοδηγούμενη ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἔχει συνείδηση τῆς ἱερότητας καί τῆς πληρότητας τοῦ προσώπου τῆς γυναικός καί τῆς

¹⁰ Ἱ. Χρυσοστ. Εἰς Β' Κορ. ὁμιλ. 3,7 P.G 61, 417 ἐξ.

¹¹ Ἱ. Χρυσοστ. Εἰς Φιλ. ὁμιλ. 3,4 P.G 62, 204.

¹² Ἱ. Χρυσοστ. Εἰς Ψαλμ. 109, P.G 55, 265.

¹³ Ἐφ. ε', 23.

¹⁴ Ἱ. Χρυσοστ. Κατὰ Ἰουδαίων, ἐκδ. Bareille, τ. 2, σελ. 359.

¹⁵ Ἱ. Χρυσοστ. Ὅμιλία εἰς Ἐφεσίους, 9,3 P.G. 62,72 καί Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον, Θεολογικόν Συνέδριον Ρόδου «Ἡ θέσις τῆς γυναικός ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καί τά περὶ χειροτονίας τῶν γυναικῶν», ἐκδ. Τέρτιος, Κατερίνη 1994, σελ. 8.

ἀποδίδει ισότιμη ἀξία καί θέση μέ τόν ἄνδρα. Στίς πρῶτες σελίδες τῆς Ἀγίας Γραφῆς διδασκόμαστε τήν ὑπό τοῦ Θεοῦ δημιουργία τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ ἀνδρός δηλαδή καί τῆς γυναικός.

«Καί ἐποίησεν ὁ Θεός τόν ἄνθρωπον, κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν, ἄρσεν καί θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς».¹⁶

Ἡ ὀρθόδοξη παράδοση δέχεται ὅτι ὁ ἄνδρας καί ἡ γυναίκα ταυτίζονται καί διαφοροποιῶνται.

Ταυτίζονται, διότι ἀμφότεροι δημιουργήθηκαν «κατ' εἰκόνα καί καθ' ὁμοίωσιν» Θεοῦ¹⁷ καί διαφοροποιῶνται ὡς πρός τά ἐπί μέρους τῆς φύσεως ἑκατέρου ιδιώματα, τά ὅποια οὔτε ἐναλλάσσονται, οὔτε ἀνταλλάσσονται. Ἀνήκουν ὡστόσο στήν αὐτή ἀνθρώπινη κοινότητα.

Ἡ Ἀγία μας Ἐκκλησία ὀρθῶς διδάσκει τήν ἰσοτιμία τῶν δύο φύλων, ἀφοῦ ὑπάρχει μία φύση - ἡ ἀνθρώπινη - καί οἱ ὑφιστάμενες διαφορές τῶν φύλων δέν σημαίνουν τίποτε ἄλλο παρά ἀμοιβαία συνάρτηση, ἐξάρτηση καί ἀλληλοσυμπληρούμενες λειτουργίες.

Ὁ Ἀδάμ μάλιστα μέ τήν παρουσία τῆς Εὔας γνωρίζει τήν ἴδια του τή φύση.¹⁸ Αὐτή τήν ἰσοτιμία ἀποδεικνύει ἐξ' ἄλλου ἡ δημιουργία τῆς Εὔας ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ ἀνδρός. Ἐκ τῆς πλευρᾶς του ἀνοικοδομεῖται καί τοποθετεῖται στό πλευρό του καί δέν εἶναι οὔτε κεφαλή, ἀλλ' οὔτε καί ὑποπόδιό του.

Ἡ χρονική ἐξ' ἄλλου διαφορά τῆς δημιουργίας τῆς Εὔας δέν ἔχει δυσμενεῖς γι' αὐτήν ἀξιολογικές συνέπειες.

Ἀμφότεροι εἶναι ἰσότιμοι - ὁμοούσιοι. Ὅπως τά πρόσωπα τῆς Ἀγίας Τριάδος, τά ὅποια, παρά τήν ὑφιστάμενη ἱεραρχία - τάξη, εἶναι ἰσότιμα καί ὁμοούσια.

Αὐτή ἡ ἰσοτιμία διασαλεύεται γιά πρώτη φορά μέ τήν πτώση τῶν πρωτοπλάστων, μέ τίς γνωστές γι' αὐτούς καί γιά ὅλο τό ἀνθρώπινο γένος θανατικές συνέπειες.

Αὐτή τήν ἀταξία, καθώς καί ὅλα τά κακά, ὅσα προέκυψαν ἐκ τῆς ἀρνήσεως τοῦ ἀνθρώπου νά παραμείνῃ σέ κοινωνία μετά τοῦ Θεοῦ, ἀναιρεῖ καί θεραπεύει τό σχέδιο τῆς θείας οἰκονομίας γιά τή σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου.

Στήν ἐφαρμογή μάλιστα αὐτοῦ τοῦ σχεδίου προωρισμένη νά διαδραματίσῃ πρωτεύοντα ρόλο, καθώς ἀκούγεται στό πρωτευαγγέλιο, εἶναι ἡ γυναίκα, ἀφοῦ ἐξ' Αὐτῆς θά γεννηθῇ Ἐκεῖνος ὁ Ὅποῖος καί θά συντρίψῃ τήν κεφαλήν τοῦ ὄφεως.¹⁹

Στήν Παλαιά Διαθήκη ὑπάρχουν πολλές γυναῖκες, οἱ ὁποῖες ἀνέπτυξαν οὐσιαστικότερο ρόλο παράλληλα καί ἰσότιμα πρός τούς ἄνδρες, διότι συμβαίνει αὐτή τή συγκεκριμένη ἱστορική στιγμή αὐτές νά εἶναι φορεῖς τῆς ἀληθείας τοῦ Θεοῦ. (π.χ. Σάρα, Ρεβέκκα, Ραχήλ, Ρούθ, Δεββώρα, Ἰουδείθ).

Στήν Καινή Διαθήκη, ἡ θέση τῆς γυναικός καταξιώνεται κυρίως μέ τήν ἀνάδειξη τῆς Μαρίας, τῆς κόρης τῆς Ναζαρέτ, σέ Θεοτόκο καί Παναγία. Ὅτι

¹⁶ Γεν. α', 27.

¹⁷ Γεν. α', 26.

¹⁸ Γεν. β'.

¹⁹ Γεν. γ', 15.

καλύτερο είχε νά προσφέρει ή ἀνθρωπότητα στό ἔργο τῆς σωτηρίας, αὐτό ἦταν μία γυναῖκα, ή «Κεχαριτωμένη», ή ὁποία «εὖρε χάριν παρά τῷ Θεῷ».²⁰

Ἡ Παναγία, ή ὁποία δικαίως ὀνομάζεται καί νέα Εὐα, διά τῆς ὑπακοῆς τῆς στήν προαιώνια βουλή τοῦ Θεοῦ καί τῆς συνεργίας τῆς στήν ἐνσάρκωση τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου Του, ἔφερε στήν ἀνθρωπότητα τήν εὐλογία καί καταστάθηκε τῆς χαρᾶς ή αἰτία, ἐνῶ ή Εὐα διά τῆς ἀνυπακοῆς «τήν κατάραν εἰσώκισατο».²¹

Τοιοῦτοτρόπως ἐκ γυναικός τά φαῦλα καί ἐκ γυναικός τά κρείττω.

Ἡ Παναγία καθίσταται τύπος τῆς Ἐκκλησίας.

«Ἡ Ἐκκλησία, ὅπως καί ή Θεοτόκος, δέχεται τό ἅγιον Πνεῦμα, τῆ ἐνεργεία τοῦ ὁποίου γεννᾶται ὁ Χριστός καί ἐπίσης τά τέκνα τῆς νέας ἐν Χριστῷ ἀνθρωπότητος φέρονται εἰς τόν κόσμον.

Ἔτσι στήν πατερική παράδοση προβάλλεται ή τυπολογική σχέση τῆς μητρότητος τῆς Θεοτόκου καί τῆς μητρότητος τῆς Ἐκκλησίας».²²

Τήν ἀξία τῆς γυναικός προβάλλει ὁ ἴδιος ὁ Κύριος, ὁ ὁποῖος ἔχει στήν ἀκολουθία Του γυναῖκες, οἱ ὁποῖες μάλιστα διηκόνουν Αὐτῷ καί τούς συνοδούς Του ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῶν.²³ Πιστές καί ἀφοσιωμένες γυναῖκες Τόν ἀκολουθοῦν ἕως τόν Γολγοθᾶ, μεριμνοῦν γιά τήν ταφή Του καί λίαν πρωῖ ὡς μυροφόροι δράμουν πρὸς τό μνήμα Του «θρηνολογοῦσαι» καί καθίστανται μάρτυρες τῆς Αναστάσεως καί «εὐαγγελίστριαι» αὐτῶν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, οἵτινες «ἠπίστουν αὐταῖς».²⁴

Κατά τούς πρώτους χριστιανικούς χρόνους, ὡς χῆρες καί διακόνισσες, οἱ γυναῖκες εἶχαν στά χέρια τους ὄλο τό φιλανθρωπικό καί κοινωνικό ἔργο τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος παρουσιάζεται ρηξικέλευθος σκαπανεύς τοῦ ὑγιῶς φεμινισμοῦ. Διεκήρυξε πρωτοποριακῶς τό «οὐκ ἔνι ἄρσεν καί θῆλυ»²⁵ καί δέν ἐδίστασε νά ἔχη ὡς συνεργάτιδες πλῆθος γυναικῶν. Στή συνέχεια, ὡστόσο, ἱστορικές, ἀλλά καί πνευματικές κυρίως ἀνάγκες ὠθησαν τή γυναῖκα ἐκ τῆς ἐνεργοῦ δράσεως στό περιθώριο τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς καί τῆς ἐπέβαλαν τή σιωπή, τονίζοντας περισσότερο τήν προσφορά τῆς εἰς τήν «κατ' οἶκον Ἐκκλησίαν», τήν οἰκογένεια.

Οὐδόλως ὁμως ὑποτιμήθηκε ή γυναικεία φύση, καίτοι, λόγω καί τῆς συντηρητικότητος, ή ὁποία ὑπάρχει συνήθως στή θρησκευτική ζωή, σχεδόν ἐπικρατεῖ καί παγιώνεται αὐτή ή νοοτροπία, ή ὁποία θέλει τήν γυναῖκα Ἰέρεια τοῦ οἴκου καί ἀδρανοῦσα στήν λειτουργική σύναξη καί τήν κοινωνία.

Δέν εἶναι μόνον οἱ Ἀπόστολοι, οἱ ὁποῖοι «ἐθαύμαζον ὅτι μετά γυναικός ὠμίλει ὁ Ἰησοῦς καί μάλιστα αἰρετικῆς γυναικός»,²⁶ εἶναι καί ἀρκετά μέλη τῆς Ἐκκλησίας,

²⁰ Λουκ. α' 30.

²¹ Ὅρθρος Δευτέρως, ἡχος δ', Εἰρμός Θ' Ὡδῆς.

²² Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον, ἐνθ. ἀνωτ. σελ. 12.

²³ Λουκ. η', 3.

²⁴ Λουκ. κδ', 11

²⁵ Γαλ. γ' 28

²⁶ Ἰωάν. δ', 5-42

τά όποια αὐτοπροσδιορίζονται «οὐ κατ' ἐπίγνωσιν» ὡς φύλακες τῆς παραδόσεως, τῆς καθαρότητος καί τῆς ἀγιότητος, καί τά όποια οὐδόλως θά ἐπιθυμοῦσαν τή γυναικεία δραστηριότητα ἐντός τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Σώματος. Μεταξύ των ἴσως ὑπάρχουν καί Κληρικοί.

Ὅπως ἐπίσης ὑπάρχουν καί ἀρκετοί, οἱ όποιοι ἐκμεταλλεύονται πολυειδῶς καί πολυτρόπως τήν κατά κανόνα ἐθελοντική προσφορά τῶν γυναικῶν καί δέν βρίσκουν νά τίς ποῦν λόγο εὐγνωμοσύνης, συμπαραστάσεως, παρηγορίας καί ἀναγνωρίσεως. Ἡ συμπαραστάση ἄλλων πολλάκις εἶναι μᾶλλον λεκτική, ὑποκριτική καί κυρίως ἀνέξοδη.

Πρέπει νά ὁμολογηθῆ - ὅπως ἐπισημαίνεται καί στά πορίσματα τοῦ διορθοδόξου Θεολογικοῦ Συνεδρίου τῆς Ρόδου ἐν ἔτει 1988 - «...ὅτι, ἔνεκα τῆς ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας καί ἁμαρτίας, αἱ Χριστιανικά κοινότητες δέν ἠδυνήθησαν πάντοτε καί πανταχοῦ νά ἐξουδετερώσουν ἀποτελεσματικῶς ἀντιλήψεις, ἤθη καί ἔθιμα, ἱστορικές ἐξελίξεις καί κοινωνικάς συνθήκας, τά όποια ἀπέβαινον ἐν τῇ πράξει διάκρισις εἰς βᾶρος τῶν γυναικῶν. Ἡ ἀνθρωπίνη ἁμαρτία ὠδήγησεν οὕτως εἰς ἐνεργείας, αἱ όποια οὐδόλως ἀντικατοπτρίζουν τήν ἀληθῆ φύσιν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ».²⁷

Στήν ἐποχή τῶν Πατέρων καταβάλλεται σοβαρή προσπάθεια, ὥστε νά ἀρθῆ ἡ ἐκ τῶν πραγμάτων ἐπιβληθεῖσα ἐπιφυλακτική αὐτή στάση καί ἡ όποία βεβαίως δέν διέγραψε, θεωρητικῶς τουλάχιστον, τίς θεολογικές προϋποθέσεις γιά τήν ἰσότητα τῶν δύο φύλων καί τήν ὁμοτιμία τους στό ἐκκλησιαστικό σῶμα.

Καταπολεμεῖται κάθε τάση ἀνδροκρατίας καί τονίζεται ὅτι «οὐδέν ἰσχυρότερον γυναικός εὐλαβοῦς καί συνετῆς» (Ἱερός Χρυσόστομος).

Δέν παραλείπονται ὅμως καί διδασκαλίες,²⁸ οἱ όποιες ἀναφέρονται στή γυναικεία ἀνταρέσκεια καί τούς ἐξ' αὐτῆς προκύπτοντες κινδύνους, στήν τάση ἐνίων γυναικῶν νά διοικοῦν τήν Ἐκκλησία ἄλλοτε ἀπ' εὐθείας καί ἄλλοτε διά τῶν Κληρικῶν κ.λ.π.

²⁷ Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον, Διορθόδοξον Θεολογικόν Συνέδριον, Ρόδος 1988, «Ἡ θέσις τῆς γυναικός ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καί τά περὶ χειροτονίας τῶν γυναικῶν», ἐκδ. Τέρτιος, Κατερίνη 1994, σελ. 18.

²⁸ λ.χ. ὁ Μοναχός Ἀντίοχος τῆς Μονῆς Ἁγίου Σάββα (ζ' αἰ.) γράφει διά τήν στάσιν τῶν μοναχῶν ἐναντι τῶν μοναζουσῶν: «Εάν θέλῃς νά ἔχεις σωφροσύνην, ἀπόφυγε τήν συννααστροφή μαζί τους καί μήν τούς δώσεις τήν εὐκαιρία νά πάρουν θάρρος. Γιατί στήν ἀρχή δείχνουν εὐλάβεια καί ὑποκρίνονται, κατόπιν δέ μέ ἀναίδεια τολμοῦν τά πάντα. Προηγούμενος μιλοῦν ἤρεμα καί βγάζουν πικρό ἀναστεναγμό. Στή δευτέρα συνάντησιση σηκώνουν λίγο τά μάτια. Στήν Τρίτη, μόλις μειδιάσεις, ἐκεῖνες γελοῦν τρανταχτά [...] Τά πάντα τους δέ, γίνονται ἀγκίστρια, πού ψαρεύουν τό θάνατο. Καλύτερο, λοιπόν, εἶναι νά πλησιάσεις μεγάλη φωτιά, παρά μιά νέα γυναίκα, ὅταν εἶσαι καί σύ νέος. Γιατί ἐγγίζοντας τή φωτιά, ἀπό τόν πόνο θά ἀπομακρυνθεῖς γρήγορα. Ὅταν ἀποχαυνωθεῖς ὅμως ἀπό τά λόγια τῆς γυναίκας, δύσκολα θά φύγεις». (Ε.Π. 89, 148 BC). Ἐπίσης, ὁ Μέγας Ἀντώνιος: «νά μή μιλεῖς, μήτε νά δίνεις προσοχή στίς γυναῖκες», ἀλλά καί ὁ Μέγας Βασίλειος: «Ἀπόφυγε τίς γυναῖκες, ὄχι ἀπό μίσος βέβαια, οὔτε ἀρνούμενος τήν συγγένεια πού ἔχεις μαζί τους, ἀλλά ὅσο μπορεῖς νά τους συμπαραστέκεσαι καί νά τίς ὠφελεῖς» (Β.Ε.Π. 57, 26. 6-14). (πρὸβλ. καί Βαρθάρα Καλογεροπούλου - Μεταλληνοῦ, ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 24-25).

Ἡ προσεκτικὴ ὁμῶς μελέτη τῶν λόγων τῶν Πατέρων φανερῶναι ὅτι δέν πρόκειται περὶ μίσους καὶ περιφρονήσεως εἰς βάρος τῶν γυναικῶν, ἀφοῦ, ὅπως τὸ τονίζουν οἱ ἴδιοι, εἶναι πλάσματα Θεοῦ, ἀλλὰ περὶ τοῦ φόβου, τὸν ὁποῖο δικαίως προκαλοῦν τὰ πάθη τῶν ἀνθρώπων καὶ τὸ ἀνίσχυρο τῆς θελήσεως τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν.

Μεταξὺ τῶν βλαπτικῶν ἄκρων οἱ πατέρες προτιμοῦν τὴν μετὰ συνέσεως καὶ διακριτικότητος σύνθεσιν τῶν ἀπόψεων καὶ ἰσορροπία. Πόσο δύσκολο, ἀλλὰ καὶ ἐξαιρετικὰ ὠφέλιμο εἶναι νὰ ἐρευνᾷ κανεὶς μὲ διάθεσιν μαθητείας, τὸ πνεῦμα τῶν Πατέρων μας.

Γ. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΟΣ ἢ ΜΗ ΤΗΣ ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑΣ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΙΕΡΩΣΥΝΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ.

Ἐκ τῶν ἀναφερθέντων στό δεύτερο κεφάλαιο, προκύπτει ὅτι βάσει πνευματικῶν καὶ ὄχι κοσμικῶν κριτηρίων ἡ γυναίκα ἀξιοποιήθηκε στό καθόλου Ἱεραποστολικό ἔργο τῆς Ἐκκλησίας καὶ τιμήθηκε ὡς «Ἰσαπόστολος». Οὐδέποτε ὁμῶς φαίνεται νὰ ἔλαβε τὴ μυστηριακὴ Ἱερωσύνη.

Τὸ ἀδύνατο τῆς χειροτονίας τῶν γυναικῶν στήν εἰδικὴ Ἱερωσύνη θεμελιούται ἐπὶ τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῆς δισχιλιετοῦς σταθερᾶς Ἐκκλησιαστικῆς Παραδόσεως καὶ ἐκδηλώνεται:

α. Ἐκ τῆς φύσεως τῆς γυναικός, ἡ ὁποία ἀντιβαίνει στήν ἔννοια τῆς «πατρότητος», στήν ὁποία εἰσέρχεται διὰ τῆς Ἱερωσύνης ὁ Κληρικός, ὁ ὁποῖος ἐκλήθη ὄχι γιὰ νὰ καταλάβῃ μία βιοποριστικὴ ἐργασία ἐκ τῶν ὑπαρχόντων στήν κοινωνία, ἀλλὰ γιὰ νὰ εἶναι μέτοχος τῆς Ἱερωσύνης τοῦ Χριστοῦ, «εἰς τύπον καὶ τόπον τοῦ Θεανδρικοῦ αὐτοῦ Προσώπου».

β. ἐπὶ τοῦ παραδείγματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ Ὅποιος δέν ἐπέλεξε καμία γυναίκα ὡς μία τῶν Ἀποστόλων Του.

γ. ἐπὶ τοῦ παραδείγματος τῆς Θεοτόκου, ἡ ὁποία δέν ἄσκησε Ἱερατικό λειτουργήμα στήν Ἐκκλησία, καίτοι ἀξιώθηκε νὰ γίνῃ ἡ μητέρα τοῦ σαρκωθέντος Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ.

δ. ἐπὶ τῆς Ἀποστολικῆς παραδόσεως, κατὰ τὴν ὁποία οἱ Ἀπόστολοι, στοιχοῦντες τῷ παραδείγματι τοῦ Κυρίου, οὐδέποτε χειροτόνησαν γυναῖκες στήν εἰδικὴ Ἱερωσύνη τῆς Ἐκκλησίας.

ε. ἐπὶ τινων θέσεων τῆς Παυλείου διδασκαλίας, περὶ τῆς θέσεως τῶν γυναικῶν στήν Ἐκκλησία καὶ

στ. ἐπὶ τοῦ κριτηρίου τῆς ἀναλογίας, συμφώνως πρὸς τὸ ὁποῖο, ἂν ἐπετρέπετο ἡ ἄσκησις Ἱερατικοῦ λειτουργήματος ὑπὸ γυναικῶν, τότε θά ἔπρεπε νὰ ἔχη ἀσκήσῃ τέτοιο λειτουργήμα πρωτίστως ἡ Θεοτόκος.²⁹

Ὁ ἀποκλεισμός τῆς γυναικός ἐκ τῆς Ἱερωσύνης δέν εἶναι, ὅπως ἰσχυρίζονται τινες, ἀποτέλεσμα ἱστορικῶν συνθηκῶν καὶ ἐπιδράσεων τοῦ περιβάλλοντος, διότι

²⁹ Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον, ἔνθ. ἄνωτ. σελ. 12-13.

σ' αυτό συχνά συνέβαινε τό αντίθετο καί ή γυναίκα εἶχε πρωτεύοντα καί τονισμένο ρόλο κυρίως στά εἰδωλολατρικά μυστήρια (ἰέρειες) καί τή μαγεία, ἀλλά ὀφείλεται στούς ὡς ἄνω πνευματικούς λόγους.

Παρ' ὅλα ταῦτα ή Ἐκκλησία διά μέσου τῶν αἰῶνων ἐνεθάρρυνε, μετά διακρίσεως, τή χριστιανή γυναίκα, νά ἀσκήση, ἐν συνεργασία μετά τοῦ ἀνδρός καί συμφώνως πρός τήν φύση της, τίς προσωπικές κλίσεις καί κλήσεις αὐτῆς, εὐρύτατο κύκλο διακονημάτων, ἀναφερομένων στούς τομεῖς τοῦ λειτουργικοῦ, τοῦ ποιμαντικοῦ, τοῦ ἱεραποστολικοῦ, τοῦ διδακτικοῦ, τοῦ κατηχητικοῦ καί τοῦ κοινωνικοῦ ἐν γένει ἔργου.

Ἀκόμη, δέν θά ἀδικούσαμε τήν ἀλήθεια ἂν τονίζαμε καί τήν σπουδαιότητα τοῦ γυναικείου μοναχισμοῦ, ὁ ὁποῖος, ἐκτός τῶν ἄλλων, συνέβαλε στήν ἀνύψωση τῆς θέσεως τῶν γυναικῶν ἐντός τῆς Ἐκκλησίας.

Τό ἀγιολόγιο τῆς Ἐκκλησίας πλουτίσθηκε διά τῆς παρουσίας πολλῶν, ἀμετρήτων ἀγίων γυναικῶν μαρτύρων, ὁσίων, μητέρων, μυροφόρων, ἰσαποστόλων, διακόνων τῆς ἀγάπης κλπ., οἱ ὁποῖες πολιτεύθηκαν ἀξίως τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθησαν.³⁰

Οἱ γυναῖκες ἔχουν ὄντως τήν ἰκανότητα, λόγω τῶν πολλῶν καί ποικίλων χαρισμάτων τους νά κάμουν καλυτέρους τούς ἀνθρώπους. «Στή θρησκευτική ζωή ή γυναίκα εἶναι τό ἰσχυρό φῦλο» διακηρύσσει μετά σθένους ὁ Π. Εὐδοκίμωφ.³¹

Σ' ὅλους τούς τομεῖς τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου, πράγματι πολλά εἶναι δυνατόν νά προσφέρῃ ή γυναίκα.

Ἡ γυναίκα ἐνορίτις, ή γυναίκα ὡς Κατηχήτρια, ὡς διακόνισσα τῶν ἔργων τῆς ἀγάπης.

Εἶναι πολύ χαρακτηριστικές οἱ σκηνές, τίς ὁποῖες περιγράφει στά ἔργα του ὁ Παπαδιαμάντης, γιά τίς ομάδες τῶν φιλακολούθων γυναικῶν, οἱ ὁποῖες συνοδεύουν τόν Ἱερέα γιά νά τελέσῃ τή Θεία Εὐχαριστία στά διάφορα γραφικά Ναῖδρια καί ἐξωκκλήσια τῆς Σκιάθου. Αὐτές προετοιμάζουν καί συνιστοῦν τή φυσική σάρκα τῆς λειτουργίας. Ἐχουν ζυμώσει τά πρόσφορα, φέρουν μαζί τους τό κρασί, τό λάδι, τό λιβάνι, τά κεριά, εὐπρεπίζουν τόν ναό, ψάλλουν τή λειτουργία.

Ὅλο τό ἐνοριακό ἔργο (φιλανθρωπικό, κοινωνικό, κατηχητικό, πνευματικό, διοικητικό) δύναται νά στελεχωθῇ ὑπό γυναικῶν, οἱ ὁποῖες μάλιστα καλόν θά ἦτο, ἂν ὄχι καί ἐπιβεβλημένο, νά ὑφίστανται καί τήν σχετική πρός τοῦτο ἐκπαίδευση.

Κατηχητικά, Νεανικές ομάδες, κύκλοι μελέτης ἀγίας Γραφῆς, διαλέξεις πρός τούς νέους καί μεγαλύτερους, Σχολές Γονέων, Σεμινάρια οἰκογενειακῆς ἀγωγῆς, παιδικοί Σταθμοί, Ἐκκλησιαστικά Σχολεῖα, Κατασκηνώσεις, Σπίτια Γαλήνης, Φιλανθρωπικά Ἰδρύματα, βοήθεια ἀναξιοπαθούντων κατ' οἶκον, Χορωδίες, Σχολές Βυζαντινῆς Μουσικῆς καί ἀγιογραφίας, Σχολές ἐκμαθήσεως διαφόρων τεχνῶν, Συμβούλια Ἱερῶν Ναῶν, Διοικητικά Συμβούλια Ἰδρυμάτων καί Προσκυνημάτων, Ἑρανικές Ἐπιτροπές, Φιλόπτωχα Ταμεία, Ἐκκλησιαστική Ὑπηρεσία στά

³⁰ Ἐφεσ. δ', 1.

³¹ Π. Εὐδοκίμωφ, «Ἡ γυναίκα καί ή σωτηρία τοῦ κόσμου», Ἐκδ. Π. Πουρνάρα, Θεσσαλονίκη 1992, σελ. 229.

Νοσοκομεία, Αίμοδοσία, Κοινωνικοί Λειτουργοί Ίερών Μητροπόλεων και Ίδρυμάτων, Αντιαρρετική δράση και τόσα άλλα πρέπει νά μὴν ἀρνηθοῦν τό γυναικεῖο δυναμισμό.

Εἶναι μάλιστα ἰδιαιτέρα εὐλογία καί τό γεγονός ὅτι ἔχει ἀυξηθῆ σημαντικῶς ὁ ἀριθμός τῶν γυναικῶν, οἱ ὁποῖες φοιτοῦν στίς Θεολογικές Σχολές καί μάλιστα σέ μεταπτυχιακό ἢ καί διδακτορικό ἐπίπεδο σπουδῶν.

Ἀκόμα ἡ καλλιέργεια ἀγάπης πρὸς τήν Ἐκκλησία καί τήν Ἱερωσύνη θά ἐτοιμάσῃ καί ἐκείνες τίς εὐλογημένες ψυχές, οἱ ὁποῖες θά ἀναλάβουν τό ρόλο τῆς πρεσβυτέρας, ὁ ὁποῖος δέν φαίνεται καί τόσο ἐλκυστικός στίς μέρες μας.

Ὁ ρόλος τῶν Μοναζουσῶν καί σήμερα εἶναι σημαντικός, ἀρκεῖ νά ὑφίσταται ὁ θεῖος ἔρως καί ἡ ἀσκητική διάθεση. Ἴσως πρέπει ὅμως νά τονισθῆ περισσότερο ἡ ἀνάγκη τῆς προσευχῆς, τῆς ἀκτημοσύνης, τῆς σιωπῆς, τῆς ὑπακοῆς καί ἡ σχέση τους μετά τῶν Ἐπισκόπων καί τῶν Ἐνοριῶν.

Δέν εἶναι ἀσφαλῶς ἡσσανος σημασίας, ἀντιθέτως εἶναι καθοριστικός, ὁ ρόλος τῆς γυναικός στήν οἰκογένεια καί μέσω αὐτῆς στή διαμόρφωση τοῆς κοινωνίας καί τήν ἐκπαίδευση στελεχῶν αὐτοῦ τοῦ ἔργου.

Δέν θά πρέπει νά παραλειφθῆ ἡ ἐκπροσώπηση τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ἐν συνεργασία μετ' ἄλλων ὁμοδόξων ομάδων, θά συντονίζῃ τήν παρουσία καί τή μαρτυρία τῶν γυναικῶν στήν Εὐρώπη, ἀλλά καί σέ ὅλο τόν κόσμο.

Δ. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑΣ ΔΙΑΚΟΝΙΣΣΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΥΡΥΤΕΡΑΣ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΤΟΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ.

Σκόπιμο θεωροῦμε νά ἀναφέρουμε καί ὀλίγα τινα περί τοῦ θεσμοῦ τῶν διακονισσῶν, ἐπειδή σχετίζεται μέ τό θέμα τῆς χειροτονίας τῶν γυναικῶν καί τοῦ ὁποῖου ἡ προβληματική γιά ἀναβίωση ἀπησχόλησε κατά τό παρελθόν ἔτος καί τήν Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ θεσμός αὐτός εἶναι γνωστός ἀπό τῆς ἀποστολικῆς ἐποχῆς, μαρτυρούμενος στήν Καινή Διαθήκη,³² στή «Διδασκαλία» τῶν Ἀποστόλων, σέ Κανόνες Οἰκουμενικῶν καί τοπικῶν Συνόδων καί σέ διάφορα φιλολογικά, ἱστορικά καί ἀρχαιολογικά μνημεῖα, ἔργα πατέρων, ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων τῆς Ἀνατολῆς καί τῆς Δύσεως, ἀγιολογικά κείμενα, εὐχολόγια καί ἄλλα λειτουργικά βιβλία, σέ ἱστορικούς καί χρονογράφους, καθώς καί στή Νομοθεσία τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων.

Διακόνισσες ἐξελέγοντο μετά ἀπό ἀκριβῆ δοκιμασία, εἴτε ἐκ τῶν τάξεων τῶν ἀφιερωμένων στό Θεό παρθένων, εἴτε ἐκ τῶν χηρῶν, οἱ ὁποῖες ἦσαν μονόγαμοι. Διακόνισσες ἐγίνοντο καί σύζυγοι Ἐπισκόπων, ὅπως ἐπίσης ἐκλεκτές μοναχές μεγαλοσχήμονες καί ἡγούμενες γυναικείων Μοναστηρίων.

Οἱ ἐκλεγόμενες γυναῖκες γιά τό διακονικό λειτούργημα καθιεροῦντο ὑπό τοῦ Ἐπισκόπου, ὁ ὁποῖος καί τίς χειροτονοῦσε διά λειτουργικῆς πράξεως, ἀναλόγου μέ

³² Ρωμ. ἰστ', 1-2. Α' Τιμ. γ', 11.

ἐκείνης τῶν διακόνων. Ὀνομάζεται ἡ πράξις αὐτή «χειροτονία», «χειροθεσία», «χειροτονεῖν», «ἐπιθέναι χειρᾶς», «προχειρίζεσθαι».

Οὐδέποτε, ὡστόσο, ἀπέκτησαν οἱ διακόνισσες Ἱερουργικά, Ἱερατικά καθήκοντα, ἀνάλογα μέ ἐκεῖνα τοῦ Πρεσβυτέρου ἢ καί τοῦ Ἐπισκόπου.

Τομεῖς ἐργασίας τῶν Διακονισσῶν ἦταν τά ἔργα τῆς ἀγάπης, κυρίως πρός τοὺς ἀσθενεῖς, θλιβομένους καί ἐνδεεῖς, ἢ Ἱεραποστολική, Κατηχητική καί διδακτική ἐργασία, ἢ γενική ἐπίβλεψη τῶν γυναικῶν καί ἢ πρός αὐτές βοήθεια, ἰδίως κατά τὴν τελεσιουργία τοῦ Βαπτίσματος, ἢ μεταφορὰ τῆς Θείας Κοινωνίας στίς οἰκίαι τῶν ἀσθενῶν γυναικῶν καί ἄλλες ποιμαντικῆς φύσεως διακονίες.

Ὁ θεσμός αὐτός ἔχει ἀτονήσει, ἀλλ' οὐδέποτε καταργήθηκε. Εἶναι δυνατόν συνεπῶς μετά ἀπό σκέψη, προσευχή, διάλογο σέ διεκκλησιαστικό ἢ καί πανορθόδοξο ἐπίπεδο καί κυρίως μετά ἀπό ψυχολογική προετοιμασία τῶν πιστῶν νά ἀναβιώσει.

Ἡ Ι.Σ.Ι. τῆς Ἐκκλησίας μας ἀπεφάσισε πέρυσι νά ἀρχίσῃ σιγά – σιγά καί μετά πολλῆς συνέσεως νά ἐφαρμόζεται σέ Ἱερές Μονές σέ μεγαλόσχημες καί ὄριμες στήν ἡλικία Ἡγουμένισσες καί ὅταν τό ἐπιβάλλουν φυσικά καί οἱ ἀνάλογες ἀνάγκες.

Περαίνοντες τό λόγο, συμπερασματικῶς λέγομε ὅτι ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησιαστική Παράδοση ἀποκλείει τή χειροτονία τῶν γυναικῶν.

Ἡ μόνη δυνατότης εἰσόδου στόν Κλῆρο εἶναι ἡ ἀναβίωση τοῦ θεσμοῦ τῶν διακονισσῶν, μέ τίς προϋποθέσεις πού ἤδη ἀναφέραμε.

Ὡστόσο, ἡ Ἐκκλησία πρέπει νά συνεχίσῃ τὴν κατάθεση τῆς μαρτυρίας της περὶ τῆς ἰσοτιμίας τῶν δύο φύλων, ἰδίως σήμερα πού πολλοί ἐκμεταλλεύονται καί κακοποιοῦν τὴ γυναίκα καί νά τὴν ἀξιοποιῇ καθημερινά καί οὐσιαστικά στό κοσμοσωτήριο ἔργο Της.